

ZAJAVNOST NAJBOLJE »POKRITA« ODPRAVA

Odprava se imenuje po glavnem pokrovitelju, slovenskem operaterju mobilne telefonije GSM »Si.mobil Ski Everest 2000«, ki bo poskrbel za telekomunikacijske potrebe odprave. Organizacije odprave sta se lotila uredništvo revije Grif in agencija Prestige, ki je prevzela financiranje, trženje in komuniciranje odprave. Zdaj je znano, da bo kot član spremljevalne ekipe šel z odpravo snemalec Videoprodukcije Kregar, ki bo snemal predvsem do baznega tabora, medtem ko bo za filmske posnetke višje na gori, po možnosti tudi prav z vrha, poskrbel Tadej Golob.

Tako bo po prepričanju članov odprave »Si.mobil Ski Everest 2000« medijsko doslej najbolje spremljana odprava v zgodovini slovenskega alpinizma. Agencija Prestige bo slovenskim in tujim medijem omogočila popolno poročanje o vseh dogajanjih, povezanih z odpra-

vo. Tehnik, ki bo prav tako član spremljevalne ekipe, bo skrbel za tekoče spremljanje odprave na spletnih straneh pod www.everest.simobil.si. Od prihoda odprave v bazni tabor bo mogoče na internetu vsakih nekaj ur videti sveža dogajanja v sliki in besedi, smučanje z vrha pa bodo na svetovni splet prenesli tudi s filmskim posnetkom treh kamer, ena od njih bo na čeladi Dava Karničarja. Ti posnetki bodo na spletnih straneh že nekaj ur po Davovem smučanju in prihodu v bazni tabor.

Odprava bo, kot je predvideno, posnela 45-minutni dokumentarni film, ki bo nastal v koprodukciji Agencije Prestige in studia VPK; produkcijo ima na skrbi član odprave Tadej Golob. Z odprave bosta nastala tudi knjiga in koledar, ki bosta naprodaj že približno mesec dni po vrnitvi odprave v Slovenijo. Avtorji knjige in koledarja bodo Davo Karničar, Tadej Golob in Urban Golob.

SPOMINSKI VEČER SPD TRST

PRIČEVANJA O GORNIKU ZORKU JELINČIČU

V okviru različnih prireditev pri nas in v zamejstvu, posebej 100-letnici rojstva **Zorka Jelinčiča** in skupno poimenovanih »Jelinčičevo leto«, je Slovensko planinsko društvo Trst 9. marca organiziralo spominsko slovesnost. Tamkajšnja Gregorčičeva dvorana v Ulici sv. Frančiška Asiškega je spriči številnih obiskovalcev postala kar pretesna. Znano je, da je pomen Zorka Jelinčiča v narodnostni zgodovini Slovencev vsestranski (glej prispevek v februarški številki PV pod naslovom *Mož, ki je bil gornik in še kaj več*). Ta večer pa je bil posvečen predvsem Jelinčiču – gorniku.

Kulturno obarvano srečanje je vodila **prof. Marinka Pertot**, duet klarinetov (**Davor Berdon** in **Luka Carli**) pa je poskrbel za prijeten glasbeni vložek na začetku in koncu prireditve. Odlomke iz Jelinčičevih del je občuteno prebrala **g. Loredana Gec**. Potem ko je prof. Pertotova za uvod podala kratko biografijo, je predala besedo **Žarku Rovščku** iz Tolmina. Iztočnica njegovega izvajanja so bili znani Gregorčičevi verzi: »Dolžan ni

samo, kar veleva mu stán; kar more, to mož je storiti dolžan...« Tega važnega napolila se je v svojem življenju držal tudi Jelinčič, čigar prispevek slovenskemu gorništvu je govornik označil v nadaljevanju. Pri tem se ni mogel ogniti odnosu dveh gorniških in stanovskih tovarišev, **Juga** in Jelinčiča, na katerega naletijo vsi preučevalci njune zapuščine. Botanik **prof. dr. Tone Wraber** je v svojem zgodovinskem pregledu strokovne botanične in planinske literature poudaril pomen objektivnosti v znanstvenem delu. Znanstveni prostor je torej široko in brezmejno polje (dobesedno in v širšem smislu) človekovega udejstvovanja brez političnih pregrad. Kljub temu, da prispevek prof. dr. Wraberja ni bil prav ozko povezan s počastitvijo rojstnega jubileja Zorka Jelinčiča, je na tem spominskem večeru izzvenel kot neko širše in pomembno sporočilo. Navsezadnje je treba reči, da so politične pregrade med narodi utesnjevale tudi Jelinčiča.

Omizje – z leve proti desni
g. Loredana Gec, Žarko
Rovšček dr. vet. med.,
dr. Sonja Mašera, prof.
dr. Tone Wraber in prof.
Marinka Pertot

Foto: Davorin Križmančič

Zahvaljujemo se g. Križmančiču, ki nam je odstopil fotografiji za objavo, in dr. Dušanu Jelinčiču za posredovanje tonskega zapisa s spominskega večera.

Najbolj avtentično pa je lik Zorka Jeliničiča orisala dr. Sonja Mašera, ki ga je lahko dodobra in neposredno spoznala v dolgih letih skupnega dela v Slovenskem planinskem društvu v Trstu. Danes, petintrideset let po smrti te karizmatične osebnosti, po kateri je za več let tudi sama prevzela krmilo društva, ni več veliko živih ljudi, ki so imeli možnost sodelovanja z njim. Njena pripoved ima zato svojstveno dokumentarno vrednost in smo jo po tonskem zapisu priredili za objavo v našem glasilu.¹ Nekaj dodatnih informacij in pojasnil smo za lažje razumevanje vsebine strnili tudi v opombah.

Za objavo pripravil Žarko Rovšček

Dragi moji planinci, planinke in dragi gostje, ki ste prišli, da počastimo spomin na 100-letnico rojstva Zorka Jeliničiča in da obudimo spomine na njegovo delo ob 35-letnici njegove smrti, ki je prav tako letos! Petintrideset let je pravzaprav dolga doba, v kateri lahko vsi spomini tonejo v pozabo, če gre za navadnega človeka; če ni oseba, ki je, kakor on, zaznamovala vso zgodovino naše Primorske.

Bil je srednje rasti, suh, ampak klen. Takoj se je videlo, da gre za človeka, ki je zmožen tudi fizičnega napora. Njegov obraz je bil kot izklesan iz skale, poteze trdo resne; njegove oči so bile črne, skoraj bliskajoče. Če te je pogledal, se ti je zdelo, da ti vidi v dno duše. Poznala se mu je samozavest, odločnost in zaupanje v svoje delo. In kljub temu je znal biti, skoraj bi rekla, mil, dobrega srca. Razumel je tudi človeka, ki je bil v stiski. Bil je res človek, s katerim si lahko govoril o vsem.

Samo o svojem življenju ni govoril nikoli. Nikoli ga nismo slišali, da bi kdaj omenil vso to trnjevo pot, ki jo je prehodil; da bi kdaj omenil kaj o svojih italijanskih ječah in o groznih izpraševanjih v njih; da bi kdaj potožil zaradi svojih družinskih nesreč. Tudi če smo ga kdaj poskušali izzvati, da bi kaj povedal, je zamahnil z roko, rekoč: »Ah, kar pusti to!« Kakor da je to nekaj osebnega, kar ni treba, da zanima druge. Za njega je bilo glavno, da skrbi in dela in da drugim ni treba skrbeti zanj. Njegovo življenje je bilo – lahko bi rekla – žalostno; ampak tega ni dal nikoli čutiti, saj se je na naših izletih sprostil, se posmejalo. Tudi hudomušen je bil. Dovolite mi, da vam povem majhen dogodek. Vračali smo se z izleta in se ustavili na planini, kjer so se pasle krave. Pod gozdom je bilo veliko borovnic, po katerih smo se pasli. Zdelo se mi je strašno lepo in sem mu rekla: »Kaj ni lepo? Kaj nam sploh manjka? Ali ni zares lepo?« Dvignil je glavo in pogledal s tistimi bistrimi očmi in dejal: »Rep, da bi nam podil muhe!« Pomislila sem na to, da je to sicer bila hudomušnost, ki pa je pokazala, da je on v vsaki stvari takoj dobil tudi napako. V vsem je bil tako natančen. To je bila prav njegova značilnost. Pri njem je moralo biti vse natančno in resno. Delo je bilo zanj nekaj svetega.

Kadar so ga prosili, naj postane predsednik planinskega društva, je v nekaj mesecih pripravil vse; ni pripravil samo za naše planinsko društvo, ampak je raztegnil

svoje tipalke po vsem primorskem ozemlju. Povsod je potipal, kjer so bila stara planinska društva. Videlo se je, da je star ilegalec, ki ima svoje tipalke povsod in vse pozna.

Na našem prvem (obnovljenem) občnem zboru² leta 1946 so bili prisotni vsi predstavniki planinskih društev.³ Vse je bilo organizirano, kot bi bilo namazano. Naš prvi občni zbor je bil nekaj tako navdušujočega, da se ga tisti, ki so še živi, gotovo še spominjajo. Malo je govoril, ampak njegov govor so bile odsekane besede – ne tako kot jaz, ki se lovim. On je z odsekano besedo povedal vse, kar je mislil, v nekaj stavkih. V nekaj stavkih je povedal zgodovino planinskega društva in program. Z volitvami je bilo vse končano in popoldne smo šli že v Glinščico. Tam je bilo že vse organizirano. On in vsi ti naši stari tržaški planinci so tam naredili – skoraj bi rekla po moderno – en »šou« s plezanjem. Takoj je bila pripravljena tudi plezalska šola.⁴ Že prej je bilo vse pripravljeno tudi za prvi sestanek organizacije vseh planinskih društev Primorske.⁵ Drugi sestanek je bil že občni zbor Zveze planinskih društev.

On ni nikoli gledal samo na eno postojanko, recimo na našo tržaško. Vedno je bilo vse globalno pripravljeno; zanj je bilo vse slovensko. Vse je moralo biti v stiku in držati skupaj. Koče so bile podrtje, poti niso bile markirane, vsega je manjkalo. Ampak vsi smo hodili delat na vse postojanke in tudi nam so drugi pomagali. To je bilo res tako vzdušje, kot bi moralo vedno biti. On je bil potem vedno tudi v zvezi z ljubljanskim planinskim društvom.

Kakor hitro je bila ustanovljena zveza vseh planinskih društev Slovenije, smo bili takoj vključeni tudi tam.⁶ Organizacijski čut je imel v krvi. Vse je začel organizirati takoj. Tako smo kmalu imeli plezalno šolo, smučarski odsek, jamarski odsek, komisijo za stike z vsemi društvi, komisijo za izlete in ne vem še kaj. V prvem odboru nas je bilo kakih dvajset.⁷ Vso problematiko je obravnaval v enem večeru, tako da smo velikokrat s seje, ki se je pričela ob osmih zvečer, prišli domov šele ob dveh ponoči.

² Obnovljeno Slovensko planinsko društvo v Trstu je zrastle na temeljih predvojnega Tržaškega podružnice SPD, ustanovljene 7. 5. 1904. Ustanovni občni zbor obnovljenega društva je bil 5. 5. 1946. Dušan Jeliničič: Zgodovina SPD Trst, 1904–1984. Trst 1984, str. 23 in 64.

³ Verjetno so mišljeni predstavniki primorskih planinskih društev.

⁴ Na izletu v Glinščico na ustanovitveni dan novega društva so odprli tudi alpinistično šolo, ki jo je vodil znani primorski alpinist **Sandi Blažina** (Ibidem – str. 64).

⁵ Jeliničič je takoj po ustanovitvi Planinskega društva Trst, kasnejšega Slovenskega planinskega društva Trst, dal pobudo za ustanovitev Zveze primorskih planinskih društev in ob **Boštjanu Žagarju** kot predsedniku postal podpredsednik. Ustanovni občni zbor je bil na binokostnem shodu primorskih planinskih društev na Nanosu (9./10. 7. 1946). Zveza je bila razpuščena 28. 5. 1947, po podpisu mirovne pogodbe med Italijo in Jugoslavijo, saj njen obstoj ni bil več smiseln, ker so po dokončni priključitvi Primorske matici domovini društva to stran meje prešla pod okrilje slovenske krovne planinske organizacije (Ibidem – str. 64–65. Prim.: **Žarko Rovšček**, *Razvoj planinske organizacije v Tolminu po drugi svetovni vojni*. V zborniku: *Stoletje planinstva na Tolminskem*. Tolmin 1996, str. 49).

⁶ Slovensko planinsko društvo Trst (to ime je PD Trst dobilo šele leta 1954) je imelo že od ustanovitve naprej stike s tedanjim Fizikurno zvezo Slovenije. Po ustanovitvi PZS (6. 7. 1948) je bil Zorko Jeliničič v njej kot predstavnik tržaškega društva (Ibidem, str. 73). PZS mu je na 3. redni skupščini 7. 4. 1954 v Mariboru podelila zlati znak št. 8.

⁷ Člani prvega odbora: Zorko Jeliničič (predsednik), **Alojz Dolhar**, **Stanko Jug**, **Ivo Klarič**, **Sonja Mašera**, **Daniilo Micheluzzi**, **Bojana Modrijan**, **Marcelo Nadlišek**, **Boris Ostan**, **Mirko Pavlovič**, **Jakob Renko**, **Milan Švab** in **Stanko Tomažič** (Ibidem).

¹ Tonski posnetek spominskega večera je predvajal Radio Trst A v nedeljo, 12. 3. 2000.

Občinstvo na spominskem večeru v Gregorčičevi dvorani

Vsakokrat je kdo zmanjkal in tako se je tudi odbor malo skrčil in zmanjšal. Ampak njegova vnema je bila nalezljiva. Vsi smo delali. Res smo bili prisotni pri vsem in vse je tudi »klapalo«.

Seveda so bile takrat razmere v Trstu precej živahne.⁸ Zato je bilo tudi planinsko društvo ustanovljeno šele leta 1946, medtem ko so bila druga, na primer v Gorici,⁹ že leta 1945. Mi smo bili šibka točka vseh teh mirovniških pogodb in pri nas je bilo vse malo preveč živahno, da bi imeli v prvem povojnem letu pa tja do poletja 1946 čas za miroljubno planinsko društvo. Ampak kadar se je potem vse uteklo, je bil (Jelinčič; op. Ž. R.) res človek na mestu, ki ni gledal samo na naše društvo, ampak je vedno vključeval vse tudi v druga društva.

Imeli smo pa seveda tudi krize, ampak vedno je našel kakšno rešitev. Začela se je slabšati udeležba na izletih. Naši izleti so bili v začetku množični. Hodili smo po Krasu, na udarniška dela. S starim kamionom smo se peljali tudi na daljše izlete. Že leta 1946, mislim, da smo šli na neko slavje pod Triglavom.¹⁰

Počasi je začela aktivnost upadati. Prišlo je leto 1954, prišla je Italija in stvari so bile drugačne.¹¹ Začelo se je tudi blagostanje in ljudje so postali bolj samostojni. Poprej, če ni bilo avtomobilov, smo imeli vsaj naš kamion, potem tudi avtobus, čeravno smo več hodili kakor se vozili. Enkrat ni bilo bencina, drugič je bilo prestrmo, da

bi kamion lahko potegnil. Ampak na izlete smo še vedno hodili. Bili smo tudi na plezalnih turah. Zorko je bil na izletih vedno drugačen kakor na sejah.

Na sejah je bil strog. Seja je seja in na njej se ne govori drugega. Čim je kdo rekel kaj drugega, je rekel: »Prosim, ostanimo pri stvari!« Ali pa je kdo znil kakšno italijansko besedo. »Prosim, govorimo slovensko, ker smo Slovenci!«

To je bilo res potrebno in prav. Njegova ljubezen do slovenskega jezika je bila takšna, da je bila res nalezljiva. Vedno smo pazili, da stvari nismo mešali in da smo bili pri stvari.

Ščasoma pa so se v delovanju – kakor pri vseh društvih – tudi pri nas menjale razmere. Prišli so tudi slabi časi in on je vedno našel kakšen nov pripomoček, da bi dal društvu malo več energije. Začel je s fotografskim odsekom in potem s fotografskimi izleti, nato z jamarskim odsekom, z otvoritvami jam.

Začelo pa se je slabšati tudi njegovo zdravje. Videli smo že na izletih, da je – čeravno je plezal kot maček in hodil tako, kot smo hodili mi – jedel zelo malo. Razmere in hrana v ječah in internaciji so mu gotovo načeli jetra. Čeravno domov ni nikoli pisal, da bi bila tam hrana slaba, smo preko drugih izvedeli, kakšna je bila. Bila je bolj strup kakor hrana. Ko v teh letih ni mogel več hoditi, si je takoj našel drugo delo.

Že takoj po petdesetem letu, ko je bil še pri močeh, si je zadal nalogo, da poišče vsa ledinska – stara slovenska imena po Tržaškem Krasu. Začel je hoditi okoli po Krasu, spraševal je in govoril z ljudmi. Večinoma so bili samo starčki in starke, ki so mu še lahko dajali podatke o starih imenih. Skrbno je vse zapisoval. To je bila njegova največja skrb. Rekel je: »Ta imena ne smejo iti v pozabo. Moramo jih rešiti, ker pričajo, da je bila ta zemlja naša in mora ostati naša.« In to je tisti zemljevid, ki ga je on s takim trudom delal vsa svoja zadnja leta.

Kot podpredsednica društva sem vsake nekaj časa hodila k njemu. Spominjam se, ko sem bila zadnjikrat pri 299

⁸ Dr. Mašerova označuje s to besedo razmere, ki je leta 1945 v Trst vkrakala jugoslovanska ljudska armada in za štirideset dni prevzela upravno in politično oblast, kar pa je bilo v navzkrižju z zavezniškimi sredozemskimi interesi. Potem ko so se jugoslovanske oborožene sile morale umakniti, je oblast prevzela anglo-ameriška vojaška uprava in po oblikovanju Svobodnega tržaškega ozemlja (Mirovna pogodba med Jugoslavijo in Italijo 10. 2. 1946) je Trst postajal vse bolj italijanski. Zavezniška vojaška uprava je predstavljala veliko omejitev v delovanju društva. Za vsak organiziran izlet ali manifestacijo so morali izposlovati dovoljenje, ki ga niso vedno takoj in brez pogojev dobili.

⁹ Obnovljeno in takrat poimenovano Slovensko planinsko društvo v Gorici je bilo ustanovljeno 16. 12. 1945 – Teh naših petdeset let 1945–1995 – jubilejni zbornik SPD Gorica (Uredil Vlado Klemše). Gorica 1995, str. 12.

¹⁰ Gre za planinsko slavje, ki ga je organiziralo takratno Planinsko društvo Slovenije pri Aljaževem domu v Vratih 10. 8. 1946. Prim.: Uroš Župančič: Uspelo planinsko slavje »Svobodni Triglav«. PV 1946, str. 212–213.

¹¹ V oktobru leta 1954 je bil podpisan Londonski sporazum med Jugoslavijo in Italijo. Coni STO sta bili razdeljeni med Italijo in Jugoslavijo.

njem, da je ležal na postelji z zvezkom in svinčnikom in rekel: »Veš, pišem, ampak ne bom končal tega zemljevida. Se trudim, ampak sem utrujen. Bojim se, da ga ne bom končal. Veš, tudi za predsednika, daj, bodi ti namesto mene.« Rekla sem mu: »Ja, dragi moj, o tem pa odloča odbor.« Kar naenkrat je dobil močan glas in je rekel: »Te prosim, bodi ti predsednica!« Rekla sem: »Dobro, Zorko, bom povedala ostalim.«

Do zadnjega je bila to njegova skrb. Pravzaprav kratak čas po tem so ga odpeljali v bolnišnico in je odšel.

Ampak ta zemljevid ga je strašno skrbel. Strašno mu je bilo žal, da ga ni končal in kdo – če ga bo kdo – ga bo dokončal.¹² Rekel je: »Veš, to je naš jezikovni zaklad.« In v resnici smo premalo naredili vsa ta leta, ker je ta

¹² Posmrtno natisnjen *Etnografski zemljevid Tržaškega ozemlja z ledinskimi imeni* (Lj.-Trst 1978) z imenskimi delom več avtorjev (Petaros, Levak, Budal) je bil krona Jeliničevega petnajsetletnega dela na področju slovenskega imenoslovja. Najboljši dokaz obsesnosti so še neobjavljeni zapiski, ki jih hrani zgodovinski odsek Narodne in študijske knjižnice v Trstu. O Jeliničevem delu na področju toponomastike in njegovem nadaljevanju je na simpoziju »Zorko Jelinič v slovenski preteklosti« (Tolmin, 20. maja 2000) spregovoril prof. Robert Petaros, eden od soavtorjev omenjene izdaje. Njegov referat bo natisnjen jeseni letos v »Jeliničevem zborniku«.

zemljevid res zaklad. Starih ljudi ni več in imena izginjajo. Res bi ga morali malo bolj ovrednotiti. V knjigarnah ga sploh nimajo več, je le še v žepih naših članov. Njegov spomin je v tistem njegovem delu, v tisti njegovi skrbi. Morali bi to nalogo dati naši mladi generaciji. Ali bi ne bilo lepo, da bi si ti športniki, taborniki ali skavti – ne samo planinci – porzdelili to delo in bi delali skupaj!

Nikdar ni hotel deliti Slovence na bele in rdeče. Obravnaval jih je vse enako. Ta ideja se morda spet bolj oživlja. In ta skrb za ves slovenski narod – ne glede na barvo, vero ali stan – je res prav Jeliničeva. Samo skupaj lahko kaj dosežemo. To smo videli sedaj tudi mi sami: če smo skupaj, mogoče kaj dosežemo v Rimu, čeravno je tudi tam trda. Da bi se naša mladina navadila, da bi vsi, društva različnih vrst športa in različnih idej, lahko delala skupaj!

Lepo bi bilo, da bi skupaj spet valorizirali ta zemljevid; da bi lahko en dan organizirali skupni izlet in hodili po tistih njegovih poteh ter dokazali, da ni delal zastonj. Njegovo delo je bilo res zlatá vredno. Spominjajmo se ga tudi v prihodnjem tisočletju!

IZ KRONIKE »100 LET KRANJSKEGA PLANINSTVA«

»KRANJSKA« ČEŠKA KOČA

Usoda lastništva Češke kočé na severni strani Grintovcev je bila dokaj razgibana. Leta 1899 so kočó zgradili s pomočjo češkega kapitala v okviru Češke podružnice SPD in Jezerskega, saj je občina brezplačno podarila zemljišče ter dovolila gradnjo. Mrtvo obdobje kočé je bilo v času 1. svetovne vojne, ko je bilo prepovedano zahajanje v gore. Po 1. svetovni vojni in vse do leta 1941 je bila kočá v lasti in upravljanju Osrednjega odbora SPD, nato pa od leta 1945 do 1949 v upravljanju PD Kranj.

Leta 1945 se je v maju končala strahotna 2. svetovna vojna, ki je slovenskemu planinstvu prizadejala strahotne škode na planinskih domovih in opremi. Škoda je bila na planinskih objektih ocenjena na 37,326.254 dinarjev. Kranjska podružnica oziroma povojno planinsko društvo je izgubilo dve postojanki, Prešernovo kočó vrh Stola in Valvasorjev dom, ki so ju požgali Nemci. Zakupni dom PD, Gostišče na Šmarjetni gori, in mežnarijo na Joštu, ki je bila priljubljeno planinsko zatočišče, pa so požgali partizani. Vloženo delo štirih desetletij je bilo tako v pepelu.

POVOJNO PROSTOVOLJNO DELO

V povojnem razdelilniku sta bila 1. maja 1946 kranjskemu PD dodeljena planinski dom na Krvavcu in Češka kočá. V prvem povojnem Planinskem zborniku iz leta 1945, ki ga je Slovensko planinsko društvo namenilo planincem, ki so žrtvovali svoja mlada življenja za svobodo slovenske domovine, je na strani 23 v spisju o planinskih postojankah omenjena tudi Češka kočá: »Češka kočá pod severno steno Grintavca je najbolje

Češka kočá na Spodnjih Ravneh

prestala vojno dobo. Oskrbnik Tepina je kljub številnim nevarnostim rešil pretežni del opreme, tako da bo v poletni sezoni 1946 zopet mogoče oskrbovati to postojanko.«

Na ustanovnem občnem zboru PD Kranj 26. novembra 1946 je kranjsko PD imelo 476 članov, in sicer 284 rednih članov, 116 fizikulturnikov in mladine ter 41 članov aktiva PD Kranj na Jezerskem. V zapisniku ustanovnega občnega zbora PD Kranj so zapisali: »Češka kočá – v tem kratkem času smo jo obnovili, kar je bilo pač najpotrebnejše, popravili smo streho, vsa vrata, okna, očistili vso nesnago, katera je bila v in na prostem pred kočó in izvršili druga manjša popravila. Dalje smo obnovili dohod do kočé, ker je bila vsa pot zaraščena in na več krajih neuporabna. V Češki kočí je ostal del inventarja po zaslugi sedanjega oskrbnika ohranjen, ka-